

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nri: se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Ad meditandum.

— DE CRĂCIUN —

Fiți salutate sfinte serbători ale Crăciunului, aducătoare de pace și iubire, de liniște și înșeninare.

Barem pe două-trei zile se încetează a ne munci greul vieții de toate zilele cu micile-i și nesfârșitele-i uri, patimi și supărătoare mizerii.

Se ne înălțăm pe o clipă inimile și se plutim în sfere mai senine, mai transcendente.

E așa de trist timpul de față și ceață deasă nemângâitoare acopere viitorul poporului nostru, a nefericitului, mult încercatului nostru popor.

Deci se nu ne amăgim nici în ziua de azi, în ziua adevărului și a luminii, cu visări naive, cu planuri efemere.

Gândul nostru se se coboară în cele mai din lăuntru ale neamului, se încerce a vedea limpede și binele — de este bine — dar' și reul, multul reu cuprins în firea noastră, ca altfel se ne facem socoteală reală și ade- și ațu noi înșine.

redactorii mele însușiri etnice, pe cari fișpan? le, un popor ajunge la bună-cie, decâtaterială, la avere. În mâlume... Ńi popor ca acesta se concu atât... firele complicate ale re-

Abandonați economice-comerciale peste domnește, le înfrăuște și... ează. Atari însușiri sunt: *spiritul de speculație, cruțare, energie, cugetare serioasă și agilă*, etc.

...răși sunt însușiri de-acelea, ... un popor se ține sus și se afl... în vrednicie între celelalte, e stăpân pe sine însuși, pe limba și cultura sa, pe toate funcțiunile vieții sale colective.

...și poate întempla că soartea... a grele probe. Vecini pu- „Fourb... joară peirea, îi răpesc pentru... pe rând toate drepturile și pun pe aci dezvoltării, avântului lui spre bine, spre înaintare.

Dar' virtuțile acele cari l-au condus la mărire în vremi mai bune, nu l-lăasă să piară nici în... estriște!

Rănit, dar' neînvinș, el își... ză lucrarea pentru care a fost menit, și din inima lui nu pierd *credința în vremi mai bune!* Nu pierd tăria cunoștinții puterilor proprii, de cari au să se sfarme odată toate încercările dușmanului!

Și virtuțile cari produc mărire, neatarnare și sporire în bine atunci când vremile și mediul nu sunt nepriincioase și cari împiedică peirea rușinoasă în vremi de grea încercare, sunt: *munca serioasă, altruismul, simțul de jertfă pentru binele public, cunoștința vie a datorinței unuia fiecărui față de întreg, de comunitate etc.*

Sunt popoare fericite cari se bucură în măsură mare de însușirile de mai sus, atât a celor de ordine materialistă, cât și a celor de natură mai ideală, morale... Acolo e de pildă poporul Englez sau în timpul mai nou cel German. Și iarăși sunt popoare, cum

e poporul liberei Elveții, cari au a-și mulțumi ființa de popor neatarnător, respectat și stimat în vecinătatea primejdioasă a alor trei împărății lacome, numai virtuților lor cetățenești. Și în sfârșit drept pildă a unui popor sublim în dureroasa lui nefericire, e cel al Burilor.

Noi Românii din regatul Ungar, un popor mic, trei milioane, împetriștați cu seminții străine de firea noastră, supuși domniei și probărilor grandomane ale unor politici, cari țin a fi ei singuri „statul“, împedecați în dezvoltarea liberă a puterilor noastre, *suntem avizați, avem să răzăm, numai și numai pe puterile noastre!*

Căci „spriginul din afară“ cu nădejdea căruia se îmbată popoarele în strimtorările lor, s'a dovedit și în cazul nostru de un ce platonic, nereal și problematic.

Și dacă cineva urmărește cu pricepere cursul întâmplărilor dela noi, a trebuit să ajungă la convingerea, că nu în Viena, nici în București este a se căuta razimul și chezeșia existenței noastre naționale, ci numai și numai în *puterile noastre proprii*, în măsura de împotrivire ce noi o vom și desvolta față de atacurile ce ne ploaie, din ori-ce parte ar veni ele!

Nu-mi revindec mie paternitatea acestei idei. O înțelegem, o simțim cu toții.

Nu este nimenea așa de mic, ca să nu poată aduce folos neamului! Presidentul unei reuniuni de meseriași, învățătorul dela sate, avocatul, directorul de bancă, etc. pot face foarte mult în cercul lor, dacă jertfesc câtva timp și binele lui de obște. Munca aceasta va fi munca națională! Și în privința asta inteligența, multă-puțină câtă o avem, trebuie să premeargă cu pildă bună!

Nu mă pot răbda însă să constat un rău mare al acestei inteligențe. Răul acesta cu un cuvânt se numește patimă.

Atâția oameni pătimiși, ca în sinul intiliginții noastre, nu vei afla doar' nicăiri. Urmarea? nesfârșitele și disgustătoarele certe, intrigi, uri și invidie de pâne! Cum să ne închipuim acum înaintare într'un centru, unde nu se află familie care să nu fie în ceartă cel puțin cu alte două! Unde inteligenții, oameni serioși și cu greutate, merg până acolo cu patima, încât nici într'o casă nu vreau să stee cu dușmanii lor personali, decum să lucre cu ei în trebile de obște!

In astfel de locuri apoi vedem cum toate așezămintele noastre publice, cum sunt Asociațiunea, feluritele reuniuni, apoi școalele, lângezes.

Așa însă nu mai merge! Scoatem mereu la iveală că suntem avizați numai la puterile noastre! Și nu ne dăm silința să le cunoaștem. Și nu ne vine în minte, că puterile acestea trebuiesc întrebuințate, toate trebuiesc întărite, ear' în cas de lipsă suplinite cu altele noue!

Am vorbit la începutul acestui articol despre însușirile acelea morale, cari sunt de lipsă ca un po-

Eu nu mă țin nici de unii nici de alții. Ingăduesc, că poporul român, în urma vitregelor veacuri trecute a îndelungatei iobăgii, și-a însușit o mulțime de învățături rele, de patimi, cari stau în calea înaintării noastre. Dar' nu mai puțin e adevărat, că sub coaja astare, se ascunde un sâmbure destul de bun! Înțeleg puterea de viață a neamului, capacitățile sale naturale, aplicarea lui spre cultură și fondul bun al inimei lui.

Așadar *nu ne e iertat să ne încredem, dar' nici să desnădăjduim, ci mai virtos e lipsă, ca cunoscând bine și părțile slabe și cele bune ale poporului, să lucrăm întru întărirea celor bune și slăbirea celor rele!*

Și aici își are isvorul al doilea păcat mare pe care-l săvârșim zi de zi față de noi înșine. Știm cu toții ca cel mai mic progres ce l-au ajuns atât singuraticii cât și omenimea, e fără deosebire rodul unei *munci serioase*, muncă din greu. Fără muncă nu se poate câștiga nimic! Eată ce ne lipsește nouă azi: *Muncă și iarăși muncă!*

Trebuie să ne dedăm unul fiecare din noi, ca în micul seu cerc de lucrare, să dezvoltăm o activitate publică neobosită, serioasă, desinteresată!

Nu este nimenea așa de mic, ca să nu poată aduce folos neamului! Presidentul unei reuniuni de meseriași, învățătorul dela sate, avocatul, directorul de bancă, etc. pot face foarte mult în cercul lor, dacă jertfesc câtva timp și binele lui de obște. Munca aceasta va fi munca națională! Și în privința asta inteligența, multă-puțină câtă o avem, trebuie să premeargă cu pildă bună!

Nu mă pot răbda însă să constat un rău mare al acestei inteligențe. Răul acesta cu un cuvânt se numește patimă.

Atâția oameni pătimiși, ca în sinul intiliginții noastre, nu vei afla doar' nicăiri. Urmarea? nesfârșitele și disgustătoarele certe, intrigi, uri și invidie de pâne! Cum să ne închipuim acum înaintare într'un centru, unde nu se află familie care să nu fie în ceartă cel puțin cu alte două! Unde inteligenții, oameni serioși și cu greutate, merg până acolo cu patima, încât nici într'o casă nu vreau să stee cu dușmanii lor personali, decum să lucre cu ei în trebile de obște!

In astfel de locuri apoi vedem cum toate așezămintele noastre publice, cum sunt Asociațiunea, feluritele reuniuni, apoi școalele, lângezes.

Așa însă nu mai merge! Scoatem mereu la iveală că suntem avizați numai la puterile noastre! Și nu ne dăm silința să le cunoaștem. Și nu ne vine în minte, că puterile acestea trebuiesc întrebuințate, toate trebuiesc întărite, ear' în cas de lipsă suplinite cu altele noue!

Am vorbit la începutul acestui articol despre însușirile acelea morale, cari sunt de lipsă ca un po-

por să înainteze, să înflorească, sau în casul mai fatal, ca să poată suporta atacurile îndreptate în contra ființei lui. Și virtuțile aceste sunt tocmai contrarul dela patimile cari, durere, bântue și în inteligența română de un timp încoace. Că unde vom ajunge dacă vom urma pe ogașa asta și nu ne vom reculege exercițiând virtuțile cetățenești mai sus amintite, o voui arăta cu o pildă despre soartea alor două popoare mari din Europa.

E vorba despre Franția și Germania. In anul 1869, așadară cu un an înainte de războiul cu trist sfârșit pentru Franția, un trimis militar de a lui Napoleon al III. pe lângă curtea din Berlin, baronul Steffel, într'un raport adresat Impăratului seu, scria următoarele despre Germani, respective despre Prusieni:

„Cine dintre câți au trăit prin Berlin, ar pute tăgădui că Prusienii nu sunt oameni energici, patriotici și plini de putere? Că ei nu sunt moleșiți de plăceri sensuale, ci se inspiră de convingeri serioase și nu-și țin de sub-demnitatea lor de a renou tot ce e mare și nobil! Ce contrast trist ne ofere Franția, care după-ce și-a bătut joc de toate, și-a pierdut și forța de a mai înști ceva! Virtute, viață familiară, onoare, religie, servesc unei generațiuni frivole drept obiecte de ris!... Unde-i notabilitatea, credința și farmecul spiritului nostru, unde e mărimea de odin-oară a sufletului poporului nostru? „

„Inchipuți și egoști cum sunt ei (Francezii), resping ori-ce inovațiune — care nu se poate introduce fără virtuțile cari lor le lipsesc: altruism, împlinirea conștiențioasă a datorinței și aplecarea de a jertfi interesele private, intereselor mai înalte ale națiunii“.

Și în ton profetic adaugă baronul Steffel:

„Precum caracterul numai prin experiență se îndreaptă, tot astfel și cele mai multe popoare au lipsă de o pedeapsă, ca să se rege-nereze!

„Prusiei încă i-a trebuit să treacă prin o lovitură ca cea dela Jena, ca să devie puternică și sănătoasă cum e azi“ etc.

Precum am zis, acestea s'au scris în 1869 și abia la un an a urmat războiul între Franția și Germania, războiul grozav, în care cea dintâiu a îndurat înfrângerea dela Sedan, pe când din învingerea celor din urmă a răsărit puternicul imperiu German de azi!

Slujească-ne și nouă, Românilor, spre învăț pilda alor popoare; să nu așteptăm până vom învăța tot din pățania noastră!

De aceea în zilele aceste de serbătoare, când o clipă ne înălțăm peste grijile vieții de toate zilele, să ne coborim cu gândul în cele mai din lăuntru ale frii neamului nostru și să ne judecăm cu minte trează, recunoscându-ne greșelile și patimile, cari stau în calea înaintării neamului nostru greu încercat, și să ne făgăduim

lui D-zeu a le îndrepta sau cel puțin a le scădea, mai lăpădând din ele!...

Quod erat meditandum.

Dr. Valer Moldovan.

Plata profesorilor și a învățătorilor.

Precum aflăm din ziare, ministrul de culte ar fi gata deja cu planul de lege despre regularea plății profesorilor și învățătorilor confesionali, deodată cu regularea salarelor oficanților de stat. Se spune că planul de lege privitor la plățile profesorilor și învățătorilor confesionali, e predat deja ministrului de finanțe pentru a-i căuta isvoarele de venit și a-l așeza, cu pe al celorlalți funcționari, în cadrul bugetului anului 1904.

Interpelare în dietă.

Dr. A. Vlad, aflând despre volnicia ce se face de oamenii administrației în jurul școlii de stat din Zam, — volnicie descoperită prin „Libertatea“ Nr. 46. — s'a dus zilele acestea să se încredințeze în persoană despre starea lucrului la Zam. Românii din Zam și din jur l'au întâmpinat deja la gară cu multă însuflețire și și-au arătat bucuria de a-l vedea în mijlocul lor.

Dr. Vlad a aflat așa precum s'a scris în „Libertatea“: s'a făcut în Zam o școală de stat, care stătea goală, căci vrednicul popor își trimitea copiii la școala confesională română. Ca să scape de rușinea de a sta cu școala goală (doar' 4—5 copii de bacteri și jidovi o cercetau), primăria a dat porunca nelegiuată, că toți copiii de școală din lăturea de sat dinoace de vale, unde e școala ungurească, să se înscrie la școala asta, nu mai mult la cea română! Părinții n'au voit.

Ce-a făcut păcătoasa administrație?

A luat lucrul așa, ca și cum fiecare copil din lăturea asta de sat, care nu vine la școala de stat, lipsește dela școală, deși el mergea la școala românească, — și a început a-i pedepsi pe părinți ca pentru absenții, și nu cu 10—20 cr. cum se pedepse de regulă pentru o lipsire, ci tot cu câte o coroană! Și s'au pornit zbirii primăriei a lua zăloage și a scoate cu puterea coroanele dela oameni, de câteva ori, până ce văzând oamenii că așa va plăti fiecare pentru anul școlar câteva sute de coroane, mai mult decât e toată agoniseala bietului om pe anul întreg, — și văzând că ori-ce recurare pe la Deva rămâne surdă, — s'au plecat siluirii și își trimit, fără voia lor, ba între blesteme crunte, copiii la școala de stat!

Pentru această volnicie și neleguire ce trece peste toate marginile răbdării, deputatul Dobrei, dl Dr. Vlad se va ridica în dietă și va interpela guvernul, cerând nimicirea volniciei dela Zam. Oamenii să fie lăsați a-și trimite copiii unde vreau la școală, oamenilor cari n'au plătit încă pedepsele, să li-se șteargă, iar celor cari le-au plătit, să li-se deie înapoi!

Prețuirea altora.

— Dela Slovaci, dela Sași etc. —

Avem mulțumirea sufletească, de-a vedea, că curentul activist pentru care noi ne-am aruncat cu toată convingerea în luptă, și cu ajutorul vrednicului popor din cercul electoral al Dobrei, i-am și dat ființă, alegând pe Dr. A. Vlad deputat dietal, reprezentant al curentului, — acest curent este în chipul cel mai călduros felicitat și prețuit de frații noștri de suferință, de celelalte naționalități nemaghiare din țeară!

Deja după alegere, am cedit și am auzit cele mai calde îmbărbătări în foile lor, și din graiurile bărbaților lor politici.

Mai nou ziarul slovacesc „Slovensky Tyzdenik“ la care lucrează cei mai hotărâți naționaliști slovaci și care își scoate și un adevărat literar, cultivând în el și limba cehă, căci sunt propovăduitori ai alipirii Slovacilor la vrednicia Cehi, de cari numai prea mici deosebiri de limbă îi deosebesc, — în numărul său de Crăciun publică chiar în frunte o scrisoare, concis articol politic, scris de dl. Dr. Aurel Vlad „snemovy poslanec“ (deputat dietal), iar în fruntea adausului său literar, publică fotografia dlui Dr. Vlad, „narodnostny rumunsky poslanec“ (deputatul popularului român), bucurându-se că Românii s'au hotărât a pași în dietă, prin ce luptătorii naționali slovaci vor câștiga un bun și prețios ajutor în lupta lor din dietă.

Văzurăm apoi că ziarul frunțaș săsesc „Kronstädter Zeitung“ dela Brașov, scriind mai nou despre stările și zbaterele naționalităților din țară, vorbește despre Dr. Vlad zicându-i: »Singurul și valorosul reprezentant al națiunii române și preste tot al intereselor naționale ale neamurilor nemaghiare«...

Cu cuvinte de bucurie au salutat alegerea primului naționalist român în dietă, în noua serie de activitate, și frații noștri Sârbi, activiști acum și ei!

Însămăm aceste bineprețuite cuvinte și semne de îmbărbătare ale fraților noștri de suferință, — căci ei, scutiți de ori-ce patimi față de noi, judecă lucrurile numai din punct de vedere al binelui tuturor, bine, pe care și ei îl văd cheșuit pentru neamurile nemaghiare, numai dacă ne-om încorda toți în toate părțile, cum frații dela Dobra s'au încordat, ca să trimitem în dietă bărbați de-ai noștri, cari să ne apere cu cinste și cu hotărâre drepturile!

FOIȚA

Amorul unui pictor.

(Nuvelă franceză).

Lucernier a făcut o carieră, care în adevăr se poate numi frumoasă. Era pictor și își terminase studiile în Roma. Intorcându-se la Paris văzu că nici cu tablourile clasice, nici cu peisajele n'are noroc, și văzând că subiectele clasice nu mai au preț, se hotărî să picteze portrete.

La început, până ce n'avea cunoștință, desemnă chipurile mai mult prieteni, sculptori, pictori, în poze geniale pe pânză. Mai târziu pictă pe o ducesă, — doamna miliardelor, — în haină roșie de catifea, împodobită cu scumpeturi din creștet până în talpe, — și cu posa aceasta se înșiră el printre cei mai de frunte pictori!

Bogatele cele elegante și bărbați renumiți în curând simțiră lipsa lui Lucernier, ca să-i pozeze, și această reușită însemnă viitorul lui!

Iși cumpără mobile, arme vechi și își aranjă un atelier! În sala de artă dădea serate și era foarte căutat. Era om, care cu bună-ate și rîvna lui de muncă, impunea oare-cum amicilor sei.

„Ce natură fantastică, ziceau toți la început despre el, dar mai târziu când îi plăteau portretele cu mii de franci, când începu să-i crească renumele, cei-ce aveau norocirea a-i sta

și le însămăm ca o mângăere a celor de o credință politică cu noi și cu frații dela Dobra, pe cari unii »înțelepți« de-ai noștri își permit a-i lua în deșert și a nu prețui întru nimic nobila lor însuflețire și străduință.

Alegeri?

Atât în ziarele din Pesta cât și în circurile celor ce țin a cunoaște situația, se susține tot mai viu știrea, că guvernul lui Tisza se pregătește de alegeri noi pentru dietă. În mai multe comitate a înălțat pe fișpanii de până aci, ne-având deplină încredere guvernului lui în ei, căci se știe că fișpanii nu-s slujbași aleși de comitate, ci bărbați de încredere ai guvernului, numiți de guvern ca să supravegheze și înrăuască pe placul guvernului mersul lucrurilor în comitate în fruntea căruia sunt puși, — și și-a numit fișpanii noi, din cei mai încrezuți lui. Acestia pregătesc lucrurile și se zice că la primăvară, sau ceva mai în vară, se va da apoi lupta electorală în jurul urnelor, din care Tisza vrea să scoată cât mai mulți deputați plecați lui!

— Românii să fie cu ochii în patru, să nu se dea plainici momelilor, vorbelor dulci și viclene, cum nici înfricării, ci să-și fie la neamul mult ca ori-când, căci la acele alegeri vom pași cu candidații români din cei mai vrednici în toate circurile și, dacă ne va ajuta Dumnezeu, vom să avem 30—40 biruințe ca la Dobra, nu una două! Să nu-și lege dar' nimeni făgăduința față de vre-un străin, ci cei buni să fie cu noi, cari am dat deja dovezi că știm lupta și ne știm alege oamenii noștri!

O bună pornire.

Românii din Orăștie pentru biserică.

Sfântul post al Crăciunului l'au folosit Românii gr.-or. din Orăștie pentru a face o faptă bună: a să făgădui sărbătorile înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu, că vor jertfi cu toții, după puterile lor, pentru a crea »Fondul de zidire« al bisericii lor, fond care până aci nu era, și cu ajutorul căruia în timp de cel mult 10 ani, să se poată apuca de zidirea unei biserici mărețe la Orăștie, biserică, care să ne pună și ea prin înfățișarea ei,

de model — ziceau: „Asta se pricepe!“

Cu toate acestea Lucernier nu era fericit. Din viața lui bine întocmită lipsea ceva, — și acel ceva era... amorul!

Seramanul pictor era nițel cam stângaci și fricos. Fața lui, deși rotundă, totuși i-se vedeau oasele, grunazi groși, părul și barba mai neglijate, încât numai cu multă osteneală le-ai mai fi poate aduce în ceva ordine.

Femeile îl agrăiau cu „Drăgălașule și bunule Lucernier!“ și astfel acele agrări îi înțețeau visurile, deci pictorul acesta visa foarte mult!

Ardea de unele doruri, cari deși erau cam primejdioase, erau totuși încântătoare.

Nu odată era să cadă în genunchi înaintea uneia sau alteia dintre damele cari beau Scherry în sala lui de artă, și fumându-și țigărele, se întindeau de-alungul divanului, cu umeri goi și sîn decoltat, pentru a se odihni de oboseala statului ca model, — dar n'au avut nici-odată cutezanța! Unele din ele, mai cochetă, îl agrăiau într'un ton mai îndrăsnit și cu o egoistă ironie și îi ziceau, că nici-când nu va fi din el om „primejdios pentru dame“, și el le simțea toate acestea cu durere și umplându-și inima cu poftă. Cheltuia sume mari ca să fie arătător și impunător, ca acei bărbați pe care i-a văzut în lumea mare, la cari femeile aruncau pe furii priviri înfocate și dragostoase și vorbeau mult despre ei! Dar' pentru el toate erau înzadar. El nu le ațîța dragostea, el nu putea fi ca aceia.

în șir cu celelalte națiuni conlocuitoare în oraș!

La bun lucru și-au dat oamenii noștri legăduiala lor. Bună faptă au făcut în postul Nașterii Domnului! În numerii trecuți ai foii »Libertatea« am publicat deja numele alor 208 familii cari s'au înscris cu câte 50 cor. 100, 200, 300, 500, și câte 1000 cor. la acest fond, dând față de el declarații obligatoare legale, și cele 208 familii au subscris la oaltă 19.676 cor. Iată azi lista alor

v. d. Maria Main, a subscris cor.	100.
Ioan Haneș	» 100.
Vasile Rus	» 100.
Ioan Florea, tipograf	» 100.
Ioan Căroi	» 100.
Ioan și Maria Nasta	» 100.
Niculae Ciurdăresc	» 60.
Ioan și Maria Socol	» 60.
Georghe Mihăilă	» 60.
Ioan Bălaci	» 60.
Zacheiu Florescu	» 50.
Toma Moga	» 50.
Achim Turbăceanu	» 50.
Iosif Oprea	» 50.
Niculae Presecan	» 50.
Ioan Metea	» 50.
Șandru Ulrih	» 50.
Vasile Cugierean	» 50.
Nicolae Filimon	» 50.
Nicolae Popa Sidea	» 50.
Niculae Inișca	» 40.
Ana Persecan	» 40.
Aron Cherecheș	» 40.
Ioan Grozav	» 40.
Georghe Ciurdăresc	» 40.
Todor Ciurdăresc	» 40.
Samoila Homorodean	» 40.
Iosif Ciurdăresc	» 40.
Iosif Inișca	» 30.
Petru Andrei	» 30.
Iosif Puian	» 30.
Nicolau Balomirean	» 30.
Vasile Draghici	» 30.
Niculae Draghici	» 30.
Ioan Florea (Pienariu)	» 30.
Solomon Stoica	» 30.
Petru Grozăvesc	» 30.
Iosif Călian	» 30.
v. d. Ioana Dan	» 25.
v. d. Ioana Nasta	» 25.
v. d. Ileana Costea	» 25.
v. d. Ioana Lula	» 20.
Georghe Jula	» 20.
Simion Adam	» 20.
Toma Bordea	» 20.
George Zărnău	» 20.
Ioana Stîrc	» 20.
Niculae Moga	» 20.
Ioan Ciorău	» 20.
Georghe Vărlan	» 20.

Lista prezentă: 2215

Din nrul trecut 19.676

Subscriși până azi: cor. 21.891

Intr'o seară de vară, când tocmai își făcea toaleta în odaia sa, simți Lucernier mai mult singurătatea inimii sale! Se puse cu coatele pe fereastră și privi plictisit câteva minute la zborul neastîmpărat al unei rîndunice.

Ziua întreagă lucrase la posa unui deputat dietal, care vorbindu-și într'una de politică, îl plictisise de moarte.

Se hotărî ca peste 1/2 oră să meargă la prânz în oraș. Amicii sei se pregăteau să-l arate unei bogate marquise italiene, care avea de gând să se pozeze.

„Și de sigur“, zise el în sine, și aceasta ca și celelalte, deja după a 5-a posare mă va agrăi cu „iubite Lucernier“ și așa va rămânea aceasta în veci. În cercul atator dame frumoase, drăgălașe și încântătoare își trece întreagă viața, fără ca ele să știe cât mă farmecă, și cât le-ași iubi eu! Și oare de ce? Ce nedreaptă e soarta! Am avut renume; nici mai prost n'am fost decât alți mulți, și tot și vorbind la adevăr când voiesc să plac cuiva, mă cuprinde o lașitate și frică de nepriceput.

„Doar pot să priceapă ele sfiala mea, ba pentru cele ce erau mai șirete, putea fi și măgulitoare! dar nu! ele nu mă mai scot din: iubite amice Lucernier... Și eu sufer, sufer nebun.“

Oftă! Rândunele sburau una după alta în cerc, jucându-se în aerul ferbinte. Avea chiar de gând să se retragă dela fereastră, când deodată rărește pe fereastră de peste drum o

Știri politice

Nou războiu?

În zări, în depărtatul răsărit, par'că s'ar vedea deja de nou răsîndu-se cerul. Abia se stînsese fiorosul războiu al Americii cu Spaniolii, al Englezilor cu Burii, și al Europei contra Chinei, și acum se crede că suntem în ajunul unui altuia, poate și mai groaznic: Uriașa Rusie cu vigouroasa Japonie, vecina Chinei, stau la harță, pentru-că Rusia și-a lăsat numeroase trupe în Mandjuria (China) în vecinătatea Japoniei și nu și-le mai trage înapoi. Japonia jaluză de a vedea încuibându-se aci aproape de ea Rusia, i-a cerut acesteia să-și ducă acasă trupele, cum și le-au dus toate celelalte state ce luaseră parte în atacul contra Chinei. Rusia nu vrea. Da aci mânia, încordarea, fulgerarea cu amenințări de războiu. Rusia temându-se de amestec străin, a cerut și a primit făgăduința dela toate puterile, că în caz de războiu nu se va mesteca nimeni între ele. Să se sugrume care pe care va putea! Și vom vedea iar un teribil războiu pe mare, sărînd corabie pe corabie și înecându-se cu mii de oameni înarmați pe ele, în apele galbene ale Asiei!

*

— Zilele astea s'a răspândit vestea, că viața Regelui Petru al Sârbiei ar fi în primejdie: ci-că s'a dat de urmele unei conjurații contra vieții lui, dar conjurații sunt puși deocamdată la răcoare. Oare se urmeze așa de iute o război?

In vederea viitorului... Să scrie că Pincipele nostru de coroană Francisc Ferdinand, va face acum în lanuarie o vizită la Curtea din București. Ca pe omul viitorului monarhiei noastre, îl va și primi omul viitorului României adevă, pincipele român de coroană Ferdinand. Va aranja în onoarea lui și o mare vânătoare în romanticii munți ai Muscelului.

damă, care sta gânditoare întocmai ca și el, și îl privea chiar pe el. Era o damă înaltă, cu părul în culoarea cărbunelui și cu obraji frumoși trandafir și cea mai mică mișcare a ei te încânta. Pictorul i-s'a părut ca și când cu frumoșii ei ochi i-ar grăi ceva deosebit...

Inima lui Lucernier începu să se sbată tare. Își pironi ochii asupra damei și se sili ca cu privirea să-l arate întreaga mișcare a inimii sale. Visa? Sau a văzut bine? Dama surise galeș și dulce, încât abia o văzu. Rămase câteva clipe astfel, apoi se retrase încet în odaie.

Pictorul nădăjdui că se va întoarce iarăși, dar' așteptă înzadar. Și dela locul unde avea să prânzească întârzie!

A doua zi știrici că cine e frumoasă femeie?

Află că e o veduvă avută din America și că de mult timp încoace locuiește cu mama-sa în Paris. De aci încolo lucrând și de 30 de ori alergă la fereastră, ca să vadă de nu s'a ivit iarăși vecina de peste drum? Dar' începu să ploaie și astfel nu se mai vedea. Peste câteva zile fu însă fericit, căci străina cea frumoasă toată înaintea de amiaza stătu pe un balcon și citea.

Tocmai se gândi Lucernier, că ce frumos o prinde haina roză, pe părul negru ca cărbunele, când străina își ridică privirea spre el și iarăși surise.

De acum toată viața pictorului era îndreptată spre fereastră! Pentru luna lui August era chemat în Prouville, în Diepse și Bretagne, dar' a

Carmen Sylva.

Maiestatea Sa Regina României Elisabeta, cunoscută în toată lumea sub dulcele nume de Carmen Sylva pe care și-l'a ales ca poeză, — a împlinit în 29 Decembre etatea de 60 ani.

I-s'au presintat în mii de chipuri omagii și felicitări din partea lamurei terii și din străinătate, închinându-se toți înaintea inimii Ei celei bune, care d.e. în războiul de independență a României, a mers până a să face ea însăși soră de caritate, legând cu milă raneele celor loviți de crudul fer și plumb al dușmanului, — și închinându-se spiritului ei ager, plin de poezie.

Ne alăturăm cu venerațiune și noi la urările de fericire ce i-a adus Țeara Românească și presa toată și strigăm și noi:

Trăiască Carmen Sylva, poeta între Regine, și regina între poete, aceasta podoabă nestemată a Tronului român și a numelui femeii române, — încă la mulți ani!

Correspondență

O comună în jale.

Luncoiul-de-jos, Dec. 1903.

Dle Redactor! Sărbători triste, sfârșietor de triste are poporul român din Luncoiul-de-jos, cum și din alte comune vecine din frumosul Zarand. Mulți părinți dela noi, mame, frați și surori, își udă cu ferbinti lacrimi bucata de pâne ce o duc la gură în aceste zile de sărbătoare pentru lumea!

A isbucnit anume în comuna noastră, apoi în Scroafa, și în altele în ținutul Bradului, fioroasa boală difteria între copii, și în mod epidemic bantue de săptămâni, acuși de luni de zile. În abia o lună și ceva, au fost înmormențați aici 64 copii, așa, că satul e acuși pustiu de copii, și acuși nu e casă care să nu-și fi avut mortul sau scump mic. Sunt familii din cari din câte una singură, au murit 4 copii, și au fost zile când preotul a dus la groapă 3—4 copii de-odată!

Atâta plâns și jale de-aia n'a mai fost pe aceste văi!

Preotului I. Fugăță din Luncoiul-de-jos încă i-a murit în 25 Dec. n., drăgălașa fiică de 5 ani Roma Sabina, lăsându-și în cea mai adâncă durere de Sf. Crăciun, pe tatăl și pe mama sa Lucreția.

D-zeu să odichnească pe micii îngerași zburăți dela noi la ceriuri în aceste zile, și să dea fraților noștri de pe aiurea sărbători mai vesele, mai nestropite cu atâtea lacrimi, cu câte aici pe la noi le stropim!

Zarandeamul.

scris că nu poate merge, că are lucruri pe cari nu le poate întrerupe. Și treceau zile și săptămâni decând pictorul nu mai lucra nimic.

Intr'o zi Lucernier își luă curagiu și salută pe străină! Ea îl privi și îi surise iarăși într'un chip de tot grăitor, ceea-ce-l făcea nebun de fericire!

Lucernier o iubea la nemurire! Se cugeta se-i scrie; dar' ce?

S'ar putea să o vatem și atunci ce-ar fi? Se hotărî deci să rămână mai bine în nedumerire, plin de bucurii și nădejdi, cari îi schimbă în întreg mersul vieții! Să lăsa în voia sorții, nădăjduind că vre-o întâlnire îl va face fericit! Se temea însă înaintea de toate, să nu-și turbure ori spulbere visurile frumoase!

Odaia lui de lucru era plină de fotografii în cari numai străina adorată era modelul lui!

Picta capuri, când în lature, când în față, când cu privirea ațîțită în pământ, când cu privirea spre cer, — și stând înaintea lor ziua întreagă, se desfăta în ele, cugetând la vecina de peste drum! Cuprins de bucurii și nădejdi dulci zicea: „totuși o iubesc eu! Căci doar' e femeie, și dacă ar avea purtare așa corectă, n'ar suferi ca cineva să o privească atâta timp, de n'ar fi și ea cătuși de puțin atînsă de focul dragostei! Eroul pictor se lovi mândru în piept și deveni închipuit pe o clipă!“

*

De câteva zile simțea Lucernier, că lucrul se apropie de sfârșit. În unele clipe i-se părea că pe fața femeii s'ar

„Slobozi pe Tot în casă, că nu te lasă să trăești“.

Ungurii au acest proverb popular. Proverbul e cam prost, întrucât da ca tip al imbulzitorului pe bietul Slovac, deși nu știu zeu de nu sunt în țara asta oameni cu mult imbulzitori ca sârăcii Slovaci! De-ar zice proverbul unguresc: „Slobozi pe Jidan în țară, că te-a ști el da afară!“, ar fi mai aproape adevărul!

Și concetățenii nostri Maghiari sunt pe cale a se încredința de-a binele despre lucrul acesta.

Căci mai ales prin ținuturile locuite de noi, de popoarele nemaghiare, cine oare a luat mereu în brațe pe Jidani și i-a ocrotit sub titlu că-s sprijinitorii „patriotismului“, și le primea (ba le primesc și acum) de bani buni toate minciunile despre popoarele nemaghiare și cărturarii lor, prigonindu-i pe aceștia și întărindu-le în coaste pe cei cu perciuni a aiu mirositori? Au nu d-voastre ceice aveți administrația și justiția și finanțele, până ori parul, în mână? Și sub scutul scurt vâzător al d-stre acest neam ciudat și viclean, s'a înstăpânit așa de bine printre noi, că ori încotr'o te întorci, tot de ei te împedeci, — ear' mai nou dau semne, că nu se mai mulțumesc cu rolul de „suferiți“, ci își ridică capul și pășesc ei a poruncitori, a domni!

Iaca numai cazul dela Hațeg. Fișpanul comitatului, într'un cerc de prieteni ar fi zis, că nu-i place că la Hațeg s'a înființat foaia „Közérdek“ care vrea să schimbe fața lucrurilor din comitat, deci opozițională din gros.

Și ați văzut ce răspuns i-a dat redactorul jidan? A spus că ce-i un fișpan? Un om ce n'are altă vrednicie, decât că a binevoit să iasă pe lume..., încolo fie cât de bătut la cap, cu atât mai bun!...

Așa batjocorește azi jidanul pe cei cu puterea la comitat. Că se vede că nu-i e de ajuns cât are, ci ar voi ceva mai mult!

Dacă noi Românii, cărturarii români, în numele poporului întreg, ne plângem contra stărilor din comitat, nouă ni-se și șade să strigăm și să luptăm contra lor, că-s pentru noi pline de nedreptate, jidanii însă, cari și sub fișpanul acesta sunt încă tot copii răsfețați ai administrației, ei

vedea espresiunea unei nedumeriri, a unei voințe pe care din cine știe ce pricină nu și-o poate spune!...

„Poate vrea să ne întâlnim să-mi spuie...“ își zicea. Și inima lui svêcnea de bucurie.

Intr'o după-amiază văzu toate fereștrile de peste drum deschise. Era mare mișcare între servitorime, în o parte și într'alta prin odăi! Ce s'a fi întâmplat, Doamne! Doar' nu va fi bolnavă? Cugetă Lucernier tremurând. O! nu. Iată că apare gata de drum! Stă cu mâinile pe fereastră și pare serioasă și tristă.

Pictorul o salută ca de obicei. La aceasta străina cea cu ochi frumoși, cu o mișcare repede ca și când s'ar fi hotărit la ceva, îi făcu pictorului un semn cu degetul, arătând spre stradă, și apoi se retrase din fereastră!

„Imi arată, să mă duc în stradă! zise el, voește să vorbească cu mine! Ah! poate vrea să-mi spună...“

Lucernier își apucă pălăria și mânușile, își alese un baston dintre cele mai frumoase bastoane și se repezi pe trepte în jos în stradă! Frumoasa apăru în poartă! Pictorul s'apropie fricos câțiva pași de ea...

Ce să facă? El se o agrăească? Nu o va vătăma oare? Și cu o privire nedumerită se apropiă mai bine de ea.

Ah, ce frumșete răpitoare! Ah! ce ânger! cugeta el. Și străina îl agrăi zimbînd:

să aibă drept să se plângă? Nu! Căci dela noi din mână ne-au luat drepturi, licenții, și tot, și s'a dat în mâna jidanilor, încât ei o duc în bine din belșug! Ear' dacă cu toate astea strigă contra administrației, apoi într'adevăr numai aceea ne arată, ca proverbul pus în fruntea acestui articol, ar trebui să sune așa: „Foaiete verde de sêcară, slobozi pe Jidan în țară, că te-a ști el da afară!“

Crucea, semnul creștinătății, o a-lungară dela universitatea din Pesta, o deteră afară și dela judecătorii, azi creștinul joară numai cu mâna pe piept, nu pe cruce!

Ear' noi, ca oameni ce purtăm la inimă mai presus de toate binele poporului nostru, nu putem nici din privilegiul Nașterii Domnului să-i dăm sfat mai bun, ca acela, că să se fe-rească de lipitoarea străină, să-i încungiure bolta, crîșma, și să-i spriginească cu toată inima, pe proprii frați, cu cuvântul și cu fapta, ca să ridice ei în locurile azi supte și rêsupte de jidani!

Ear' unde un om de-al nostru și-a deschis o boltă ori o crîșmă, să lucreze ziua și noaptea cu tactica se atragă cu cînste poporul, căci poporul bun îl spriginește, și de acolo Jidanul se pustiește, că el o duce în bine și domnie, numai unde-i multă prostie!

NOUTĂȚI

La numărul de față alăturăm un adaus literar de Crăciun. Pe lângă cele 3 cărți cu năuvel, poezii, snoave, acesta e al patrulea adaus literar, pe care abonemenții „Libertății“ îl primesc gratuit în acest an.

Li invităm cu o cale la nou abonament pe 1904, cu prețul vechiu:

pe an 6 cor., pe 1/2 3 cor.

Cetitorilor din popor, tîranilor, junilor, sêdă „Libertatea“ cu 4 cor. pe anul întreg, dîmpreună cu cărțile literare, câte 3 pe an.

Rugând pe toți binevoitorii ideilor pentru cari s'a întemeiat și luptă foaia noastră, sê se silească a o rêsândi și mai bine în popor, — le dorim tuturor Sêrbătorî vesele și fericite!

Concertul dela Orăștie anunțat de noi pe Sâmbăta a treia zi de Crăciun, a fost strămutat pe a două zi (Vineri 26 Dec. v.). De vreme-ce pe a 3-a zi s'ala dela Transsylvania e angajată pentru balul catolic din loc. Invităm și prin aceasta pe toți bine-

— Domnul meu, zise ea cam genată, știu că ceea-ce fac, nu e tocmai bine, ca să te chem așa, și de mult mă cugetam, că oare să-ți spun sau nu, că nu-mi vei lua oare în nume de rêu că mă amestec în trebile d-tale. Dar' sunt hotărită să plec, să părăsesc Europa. Doamne! Poate scap și trenul! a, dar' nu! pachetele îmi sunt deja în trăsura! Ascultă deci ce nu am știut cum să-ți spun...

„Ah! Doamnă, o întrerupse pictorul, apropiindu-se umilit, „îndrănește, nu mă mai chinui, căci eu îți spun că te ador, și că...“

„Pardon, Domnul meu, trenul pleacă și voui să-ți pun numai atăta, că am înțeles dela servitorul d-tale că voești să-ți schimbi cuartirul pentru sezonul ce vine, deci îți pot oferi pe al meu, că ți-a fi tare potrivit! Amănunte și prețul le poți cere dela bunica mea! Adio!“

Lucernier nu știa pe ce lume se afla! visează sau e nebun, când huritul trăsuri îl deșteptă și cu repeziunea cea mai mare, uitând bastonul în stradă, se urcă în odaia sa.

Cu fața aprinsă de rușine, începu a se plimbla cu pași repezi dealungul odăii, înjurând toate femeile tinere și pe cei-ce le mai cred vorbele ori semnele lor! Și clocotind de nêcăz își zise: Unde sunt acum lucrările mele ce le puteam avea în Trouville, Diepe, Bretagne, unde fusem chemat și nu m'am dus?!

voitorii tinerilor clerici, să participe, la ce ei contează și o și vrednicesc. Chiar și dnii preoți pot mai ușor lipsi eventual Sâmbăta dela biserică decât în celelalte zile de serviciu ce vin acum 4 una după alta. Sperăm și așteptăm. La revedere deci cu toții a doua zi sara în sala dela Transsylvania!

Fișpanul dela Deva — mort! In preseara de Anul-Nou apusean, orașul Deva și-a avut surprinzătoarea sa senzație: Comitele suprem Barcsay K. știut de toți voinic și sănătos, gătindu-se chiar de a merge și el să petreacă preseara de Anul-Nou cu prieteni și cunoscuții la o convenire, — a căzut deodată jos și a murit îndată! Vineri în ziua de Anul-Nou deja și prin celelalte orașe ale comitatului steagurile negre de pe casele orașelor vesteau moartea năpraznică a comitelui.

M. Sa Monarchul nostru pogorînd niște trepte în 29 Decembrie, a luncat și a căzut, lovindu-se cu fruntea de dunga unei trepte. E silit a sta câteva zile în casă, până să-i treacă

„Jiana“. Cu 1 Ianuarie n. în Petroșeni intră în viață nouă banca românească „Jiana“, cu capital de 60.000 cor., condusă de fruntașii vieții românești din Petroșeni și jur, în frunte cu dl protopresb. gr-cat. Stefan Radic. Avînd banca aci o misiune însemnată pentru poporul nostru, îi dorim din toată inima cele mai strălucite succese!

Nenorocire la Petroșeni. În 14 Dec., lucrătorul Andrei Csiki, tot tîind la o stîncă de cărbuni, ca să cadă odată, n'a băgat de seamă că a scobit destul sub ea, și stîncă căzînd i-a zdrobit capul, omorîndu-l pe loc.

Iarăși posturi de gendarmi. Bunii noștri ocărnuitori vreau să ne împetriteze bine cu gendarmi. L-as că sunt deja în comitate atâtea posturi de gendarmi, câte cu zece ani înainte nici visai, — acum să mai fac patru deodată: în Hondol, Ghelar, Rapoltul-mare și Poiana.

O nouă filie la „Reuniunea de înmormîntare“ din Deva. Dl Augustin Nicoară, directorul reuniunii de înmormîntare din Deva, în urma zelosei conlucrări a parochului Teodosie Popa din Furcșoara (tractul Iliia) a reușit să cîștige ca membrii la filia Dobra-Iliia 30 parochieni, solvind fiecare taxa de 2 cor. 60 fil! Tot așa în alte părți dl Nicoară lucrează a înființa filii, avînd în pregătire încă multe. Dorim deplin succes.

Societatea de lectură a femellor române din Turda a fost convocată pe ziua de 3 Ianuarie n. 1904 la 2 ore d. a. în școala româna gr-cat. de acolo în adunare generală. În numele comitetului: Aurelia Boldea m. p., presidentă și Victor Bugner m. p., secretar.

Literatură

„Lucaferul“ foaia literară întemeiată de tinerimea universitară română la Pesta, urmează, cu ajutorul unor profesori tineri, buni scriitori, a apare în formă de foaie modernă, elegantă și bine îngrijită, cu articli de cercetări științifice și literare, nuvele, schițe, poezii, critică, și frumoase tablouri, fotografii, etc. încât redactorii și editorii ei pot fi mândri de revista lor.

Îndeosebi numărul de Crăciun, precum aflăm, e un volumaș întreg de literatură, bine ales și îngrijit. Îl recomandăm cu toată căldură familiilor române. Sê se ceară, ca număr de probă, numărul de Crăciun, la editură în Budapesta, VI. Vörösmarty u. 60-a.

„Poporul Român“ e o foaie populară edată de tipografia cu același nume în Budapesta, avînd știri foarte variate din țară și din afară. Cu politica nu se ocupă, cultivă numai gustul de cetit, bunele porniri și moravuri în popor și economia. Prețul 4 cor. pe an. Str. Vörösmarty 60-a. Cereți numeri de probă!

MAI NOU

— In „National Zeitung“ din Berlin a apărut un articol scris de un Sas ardelean, în care scusă intrarea Sașilor în partidul guvernamental cu frica căt de Tisza, mai mult de Români! Că Sașii, zice, au interes să se susțină censul electoral înalt, că altfel îi cutropesc Românii. In articol e multă rêtutate și miopie. Vom reveni asupra lui.

— In dieta din Pesta 12 deputați urmează cu obstrucția, spre indignarea tuturor celorlalți și a țerii întregi. Sê vorbește că Tisza va cere modificarea regulamentului dietei așa, că anume legi, d. e. cea despre regruți și indemnitate bugetară, sê fie votate în termin fix, deci aceea cu obstrucție sê nu mai poată fi împedecate.

— Procesul deputatului Slovac Valasek, osândit de tribunalul și tabla din Pojon la 1 an temniță de stat și 1000 cor. în bani, a fost pertractat în 31 Decembrie de Curie, și curia a respins recursul de nulitate, întărind osânda!

— Foc uriaș a fost în Chicago (America), Mercuri în 30 Dec. n. A ars teatrul cel mare în care erau mii de oameni. Gazul, cu care se lumina teatrul, a explodat și a luat foc. In învâlmășeala cea mare numai puțini au scăpat. Cei mulți s'au înecat în fum și au ars apoi. Au scos de sub ruine 650 morți, arși, și vre-o 500 greu răniți. Abia de au scăpat sănătoși 200 de inși din vre-o 1400 căți erau în teatru! Nici un copil n'a scăpat, toți au fost călcați în picioare de cei mari.

UMORESCĂ

Distinsul poet.

— Și asta s'a întemplat într'un ajun de Crăciun!...

„Distinsul poet“ stă la masa de scris și cu mâna mereu își freacă fruntea. Nu găsește nici o idee, nici chiar una, și în antișambra așteaptă cinci cursori dela cinci redacții, după cinci poezii de Crăciun. „Distinsul poet“ sê învîrte pe scaun și apoi sare ca mușcat de șerpe și sê plimbă înversunat prin odaie. Deodată ușa sê deschide și intră nevasta lui).

Nevasta: (încet și dulce) Ghiță!

„Distinsul poet“: (tace).

Nevasta: (și mai încet, dar' cu deplină hotărîre) Ghiță!

Distinsul p.: (sunducos) Ce-i?

Ne.: Ai puțin timp acum?

D. p.: (amar) Cum sê nu am, numai cinci poezii am sê scriu!

N.: (care a văzut vifore și mai mari) Numai cinci? Și ție ți-s multe? Anul trecut doar numai două ai scris. Vezi cum știu aprecia talentul și sîrguința ta neobosită! De sigur, că acum vei primi cu 100 cor. mai mult.

D. p.: (cu îngâmfare) Cu 150 mai mult!

N.: Bravo! Prin urmare pot să-ți vorbesc...

D. p.: (restit) Bani îți trebuie?

N.: Mie nu-mi trebuie — dacă tu mergi să scumperi una-alta. De cumpărat însă trebuie cumpărat: Pom de crăciun, jucării pentru copii, ceva pentru mama, apoi pentru cumnatele tale, pentru servitoare și... da, și pentru finuțul nostru. Pentru mine nu aștept nimic. Eu abzc de data asta.

D. p.: (nervos) Ce, tu abzici? Da, sigur, Tu abzici. Pentru-că tu ești sermana jertfă, care totdeauna și de frate trebuie să abzică...

N.: (cu blîndeță) Nu sunt eu jertfă, ci simplu abzc. Pentru-că mă socot:

de ce să aruncăm și banii aceștia

când aruncăm noi destui? Doar eu știu cu cât greu îi cîștigi...

D. p.: (și mai nervos) Îi cîștig greu. Da. Minunate observări faci. Spune rogu-te, și aceea, că am scris de m'am spetit. Spune, rogu-te, că nu am talent, că abia o mai duc, că pic de oboseală până când pot făuri un vers...

N.: Acea nu o spun. Știu eu, că tu ești cel mai mare poet al neamului...

D. p.: (cu amar). Vezi așa. Batjocorește-mă și tu! Propria mea nevastă, în casa mea proprie, pentru care eu plătesc chirie, în care fiecare mobilă, e sînge din sîngele meu, creer din creerul meu, — tovarêșa vieții mele, mama copiilor mei, sê mă numească cu sarcasm cel mai distins poet al neamului! Și tu crezi, că așa eu pot să lucrău?...

N.: (cu glas tremurător). Da, rogu-te, eu n'am voit să te supăr... Retrag tot ce-am zis! Nu ești tu cel mai distins poet al neamului!

D. p. Bine dar', nu sunt eu? Cine dar' e, dacă nu e? Cine are așa inspirații, atîta entuziasm, atîta dragoste de neam, atîta putere de creațiune? Pentru aceea îmi dau și sufletul când scriu, ca nici propria mea nevastă să nu mă recunoască de acela, ce alții numai din invidie nu vreau să recunoască?

Pentru aceea lucrău eu ziua și noaptea, ca nevasta mea, o găscă, un nime, să mă țină drept bou încălțat? Hm! dar' locuința cu cinci odăi — așa că e bună?, sê fii nevasta poetului sêrbătorit — așa că e bine...?

N.: Ah!

D. p.: Și pentru toate aceste? Ca'n palmă! Recunoștința? Ha ha ha! Sê înțelege că acum trebuie bani, pom de crăciun...

N.: (cu lacrimi în ochi). Nu-mi trebuie nimic!

D. p.: Așa! Plînge! Atât a mai lipsit. Plînge... rupe-mi inima! Nebunește-mă! Știi, că stau să crep, când te văd plîngînd... Și tu plîngi numai pentru-ca eu sê crep, sê mă prăpădesc. Muncesc ca un dobitoc, și odichna, distracția, rêsplata îmi este, că pot să crep când vreau! Plînge numai!

N.: (plînge cu hohot). Nu plîng!

D. p.: Cu alte vorbe, din nou se vede, că eu sunt cel mai ticălos om de pe lume — vrednic de spânzurat.

Tu, tu ești nevinovata jertfă, martira, suferința în tăcere, a cărei viață eu am amărit'o, eu am otrăvit'o... (Scotocesc nervos în portmoneu). Bine, la ce să mai lungesc vorba? Aici sunt bani... ia-i, du-i... ți-am dat totul... pofteste... cumpără, cheltuește-i pe toți, ia pom la creciun, cumpără o în-treagă pădure de pomi pe crăciun, pentru toată lumea, pentru familie, pentru servitoare, pentru mătușe, pentru unchi, — pentru toți și pentru toate... Numai mie să-mi dai pace!

N.: (amărită) Nu-mi trebuie... Nu iau nimic! Ține-ți banii. Pe mine n'o sê mă îmbeți tu cu amărităii tei crețari...

D. p.: (cu ochii cătră cer). Crețari amăriti? Banii aceia scumpi și grei? Așa știți, voi femeile, să prețuiți căștigurile omului? Eu îmi stălesc crerii îmi bolnăvesc plămânile și mâna nu mi-o mai pot mișca de-atîta amar de scris, și pentru tine, banii mei, căștigurile mele — sunt crețari amăriti!

N.: (cu voce înaltă) Mie pe nimic te roscolești! Nu cumpăr nimenui nimic... N'o să fac pom de crăciun, și copii n'o sê capete nimic... Las' să știe și ei, că tatăl lor e un hain, un căne egoist...

D. p.: (ca mușcat de șerpe). Căne? Asta încă nime nu mi-a zis'o! Va să zică, aici am ajuns! Eu Ghiță Odescu sunt căne. (Sêrbătorește) Știi tu ce urmează acum?

N.: (Inderătnică) Știu. Mă vei bate!

Putin îmi pasă!

D. p.: Da, îți dau o sfântă de bătaie, să mă pomeniști...

N.: Te fac înșel atent, să bagi de seamă! S'a gătat o vremele cele bune, când sufeream în tăcere, bătaile tale... Mă jur pe dragostea copiilor mei, că dacă dai și eu dau. Și ca să vezi că nu mi-e frică de tine, na! (Li trage o palmă distinsului poet. Acesta pică zdrobit pe un scaun. În acest moment intră în casă Viorel, băiatul de 5 ani).

Viorel: (voios) Tată, ce-mi aduce fingerul?

D. p.: (cu furie nebună îl pâlmuște). Asta!

Viorel: (nu înțelege lucrul și începe să sbiere din răspuțeri).

N.: (cu ochii schinteitori) Ai dat tu în copilul acesta nevinovat și fără nici o putere?

D. p.: (tot așa) Am dat!
N.: Va să zică nu ești numai un stricat, ci ești și un laș. Na! (Trânțește de capul distinsului poet o figură de gips. Distinsul poet își ferește capul; figura se isbește în oglinda cea de Veneția, ambele se fac zdrob. Poetul se aruncă asupra nevestei).

N.: (tipă) Ucigașule! (ametește).
D. p.: (cătră Viorel) Nu mai urla, ci dute și adă mamei tale un păhar de apă... Trimite aici servitoarea! (Viorel merge plângând).

Cursorul Redacției: (intră) Mă rog prea stimată...

D. p.: (ca trezit din vis) Ce, D-ta încă aici? Așteaptă puțin (se așază la masă).

Cursorul Red.: Da, mă rog (ese). (Distinsul poet din nou își freacă fruntea. Deodată apoi începe să scrie:

„O Crăciun, mândre Crăciun,
Intrupătorul fericii.
Pacea, bucuria, cum s'o spun,
Ce dai Tu omenirii...“

(Și până când Viorel se mulțumește și nevasta freacă bine cu apă și oțet, încetul cu încetul se trezește, „distinsul poet“ isprăvește posesiile de Crăciun — în felul înțeput).

Traducere de: **Vasilache - V. o. d. d.**

FEL DE FEL

Agamia Gura Paramahazma.

În London fac senzație minunile pe care le săvârșește acolo un nou profet venit din Indii. Pe el îl cheamă Agamia Gura Paramahazma (un nume cât un tatăl-nostru!), și la minunile ce le face el, să duc oameni neînvințați și învințați, muritori de rând și domni mari!

Și intrădever aceea-ce face Agamia Gura Para-etc., e uimitor de interesant, și să ia ca minune.

Acest profet indică în stare, prin voința lui tare, să-și stăpânească inima atâtea de tare, că cinci minute el poate să-și oprească baterile inimii și să fie ca mort! Și după-aceia iară-și capătă viața.

Mai nou s'a arătat știința în redacția unei foi mari engleze, în fața alor 20 de ziariști și medici.

S'a culcat lângă un medic, care i-a prins mâna să-și pipăie pulsul (bateria sângelui în vine). Pulsul bătea regulat. De-odată lumină deosebită începu a scipi în ochii Indianului, și pulsul lui începu a bate mai rar și mai slab! Pe urmă încetă de tot ceea-ce arată încetarea lucrării inimii și moartea. Cei de față fură cuprinși de fiori, că așa le-a murit aci în mâni. Și cinci minute întregi (timp destul de lung când se știe că un om nu poate ține respirația nici o minută), stete el așa ca mort, fără respirație, apoi de-odată „mortul“ începu a zimbi și inima a-i bate și-și veni iară în rânduială.

Iar el, văzând mirarea pe fețele celor din jurul său, le zise:

— Asta-i nimic. Asta-i joc de copii. Am vrut să vă împlinesc curiozitatea și ca să vedeți ceva nou. Dar eu n'am venit pe pământ să fac astfel de glume, ci ca să propoveduesc dreptatea! Asta ce făcui eu, o poate face fie-cine care e destul de tare peste voința sa și-și știe porunci. Eu am trecut peste asta, eu am venit ca să învăț pe oameni la dreptate!

Pe ciudatul om îl țin în Indii, ca pe un nou proroc trimis lor dela Dzeu, și puterea lui asupra mulțimii e uriașă!

Care femei sunt mai frumoase?

La noi în Europa acelea-s mai frumoase, care au mii mai multe. Dar nu peste tot locul e așa.

Pe insulele Sandwich, de pildă, frumusețea unei femei n'o arată nici ochii ei de foc, nici fața cu trăsuri fine ori trandafirii din obraji, nici trupul zvelt, nici mersul legănat ca în carte, ci o arată — cântariul! Acolo acea femeie e mai femeie, care pusă pe cântar trage mai mult!

Bărbatul alegeător Chinez caută ca femeia lui să aibă dinții cei mai negri și picioarele cele mai diformate!

Locuitorii insulelor de sud numai pe acea femeie o țin de frumoasă, care poartă în nas un inel de metal (belciug), și pe trup și pe față e tetovată și festită cu colori vineții (adecă cu tăieturi în obraz, cu brazde de piele trase de pe obraz și în urmele rămase, pusă „farbă“ faină).

Iar câțiva principii de prin Africa, cer, ca miresele lor înainte de nuntă să-și pilească dinții în formă de firez! Care i-a „răspălit“ mai bine, aceea-i mai „frumoasă“!

Așa-i cu frumusețea pe la noi și pe aiurea!

Câteva întrebări.

Un Domn din București, — de origine din Ardeal, — ne roagă să publicăm în interesul adevărului, următoarele:

București, 16 Dec. 1903 v.

În presa noastră din capitală s'a pornit în repețițe rînduri, o campanie aspră în chestia unui fost redactor la „Tribuna“, dl I. E. Prodan. Pe basa mai multor scrisori și plângeri a numitului domn, s'a scris aici, că dl Prodan, fost ci-că prim redactor la „Tribuna“ a fost lăsat în miserie pe strade, — fără nici o compensație și ajutor.

Având date pozitive că altfel stau lucrurile, nu cum le presintă dl Prodan, în interesul adevărului și pentru acei ce au fost învinuiți pe nedreptul, țin să pun următoarele întrebări:

1. Adevărat e, că dl Prodan a primit dela „Tipografia“ din Sibiu, după încetarea „Tribunei“, — salariu pe 5 luni, — adecă 2 luni mai mult decât îi garanta legea comercială? Îndestulit e dl Prodan cu atât și cu sumele primite încă de aici, — ori vrea o cotisație pe viață, pentru „merite“?

2. Adevărat e, că dl Prodan a fost șef-redactor la „Tribuna“, — după cum responsabilul foii, îi place să se intituleze?

3. Când, unde, pentru- ce s'au judecat procesele de presă a dlui Prodan, deoarece- ce n'am cetit în nici o gazetă să fi avut dl Prodan vre-un singur proces, și să fi fost osândit cel puțin la o singură zi temniță?

De ce scrie dar' dl Prodan pe-aici că e ruinat din cauza multelor sale procese de presă?

Domnii, cari l'au vîrit pe acest domn la „Tribuna“, în detrimentul nimbului și serioității ziarului, ar avea cuvîntul, ca să scape prestigiul adevăraților muncitori, față de calumnia asta de om, care discreditează mereu și cauză și oamenii!

Cer scuză onor. Redacției, căci o rog să se ocupe de o rană ce nu se mai poate tainul.

Verus-Severus.

Danksagung.

Ausser Stande, Allen, welche durch ihre Anwesenheit beim Leichenbegängnisse, durch Kranzspenden und auf andere Weise ihr Mitgefühl bei dem Tode meiner unvergesslichen Gattin bewiesen haben, sagt auf diesem Wege herzlichsten Dank.

Broos, 28. Dezember 1903.

Gustav Wagner.

Sz. 1545—1903. kir. vghito.

Arverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a szásvárosi kir. járásbíróóság 1903. Sp. I. 631 $\frac{1}{2}$ számú végzése következtében Dr. Vlad Aurél ügyvéd által képviselt Valcu és Komsia javára Kaluzsa Ignác elleni 811. K 59 fil. s járulékaik erejéig foganásított kielégítési végrehajtás utján felül foglalt 2070. K becsült következő ingóságok, u. m.: bolti berendezés és butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen árverés a dévai kir. járásbíróóság 1903 évi V. 2148. sz. végzése folytán 811. K. 59. fil. tőkekövetelés ennek 1903. évi július hó 10. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltódij és eddig 102. K 07 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Piskitelepen alperes lakásán leendő eszközésére 1903 évi január hó 4. napjának d. e. 8 órája határidőül kintzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés

az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendel-
tetik.

Kelt Déván, 1903 évi december 16 napján.

Schuster Vilmos
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 6506—1903. tkvi.

Arverési hirdetmény és árverési feltételek.

A maros-illkei kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhirre teszi, hogy Dr. Vlad Aurel szásvárosi ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ szvárosi takarékpénztár javára Negrilla Luon és Negrilla Mihály bácsfalvi lakosok elleni végrehajtási ügyében 268 K tőke ennek 1899. évi február hó 1-től járó 8% kamata, 26 K 50 fill. és 21 K 30 fill., eddigi költség kielégítése végett jellen kérvény folytán az árverést az 1251/1903. tkvi. sz. árverési hirdetménynyel egygyezően újolag elrendelte.

A (dévai kir. Törvényszék) a maros-illkei kir. Járásbíróóság területén fekvő s a Bácsfala község 69 sztkjvben irt A + 4 rd 662—664 hrsz. ingatlanból Negrilla Mihály és Negrilla Luont illető $\frac{2}{3}$ -ad rész. 176 K, a 200 sz. tkjvben irt A + 1 rd 212—215 hrsz. ingatlan 1587 K, — a 216 hrsz. tkjvben irt A + 1 rd 546/2, 547, 548 hrsz. ingatlanból Negrilla Mihályt illető $\frac{1}{3}$ -ad rész 119 K, — végül a 300 sz. tkjvben irt A + 1 rdsz. 368, 369 sz. ingatlanból Negrilla Mihályt és Negrilla Luont illető $\frac{2}{3}$ -ad rész 116 K-ban megállapított kielégítési árban 1904. január hó 30-ik napján d. e. 9 órakor Bácsfalva község előjárósági iródában megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni u. m.:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felüli ígérést senki sem tenne, az árverésre kitűzött ingatlan a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni kívánok bánatpénzül tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 17 K 60 fill., 158 K 70 fill., 11 K 90 fillért és 11 K 60 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított a az 1881. november hó 1-én 3333. sz.

slatt kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt s óvadékképesnek nyívanított értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál törént előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. jbiróság tkvi hatóság iródájában és Bácsfalva község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. jbiróság tkvi hatósága.
M.-Illye, 1903. december hó 4-én.

Csongvay
kir. albiró.

Sz. 3505—1903. tkvi.

Arverési hirdetmény kivonata.

Mihucz Adámné szül. Vlájik Rozalia felpestesi lakos végrehajtónak, Dinga Mojsza, Vlájik Gyorgye és Vlájik Nikolae zszosányi lakosok végrehajtást szemvedettek elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 378 K. 50 fil. tőkekövetés és ennek 1901. évi május hó 17. napjától járó 5%-os kamatai, 32 K. perbeli már megállapított, valamint jelenlegi 18 K 60 fil. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi 60. tcz. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében a vnyadi kir. járásbíróóság területén levő a zszosányi 1 tkjvben A + 1 rd. 1. 2. hrsz. felvett ingatl. 614 K A + 2. rd. 306. 307. hrsz. felvett ingatl. 47 K, A + 3 333. hrsz. felvett ingatl. 52 K, A + 4 rd. 373. hrsz. felvett ingatl. 178 K, A + 6 rd. 529. hrsz. felvett ing. 81 K, A + 7 rd. 1204. hrsz. felvett ingatl. 12 K, A + 8 rd. 1413. hrsz. felvett ingatl. 48 K, A + 9 rd. 1490. hrsz. felvett ingatl. 33 K, A + 10 rd. 1836. alatt hrsz. felvett ingatl. 133 K, A + 11 rd. 11 rd. 1965. hrsz. felvett ingatl. 13 K, A + 12 rd. 2577, 2578. hrsz. felvett ingatl. 121 K, A + 13 rd. 2650. hrsz. felvett ingatl. 2 K, A + 15 rd. 2839. hrsz. felvett ingatl. 70 K, A + 16 rd. 2684. hrsz. felvett ingatl. 32 K, A + 17 rd. 2931. hrsz. felvett ingatl. 39 K, A + 18 rd. 2998. 20 K, A + 19 rd. 3032. 3032. a hrsz. felvett ingatl. 219 koronára becsült Dinga Mojsza Vlájik Gyorgye kiskoru és Vlájik Nikolae kiskoru tulajdonul felvett ingatlanokra, továbbá a jutalékukat képező 173. számú tkjvben A + 1 rd. 334. 335. hrsz. alatt felvett ingatlanra $\frac{1}{2}$ részére 13. korona becsértékben mind két telekkönyvi ingatlanokra nézve a becsértékkel egyenlő kikiáltási árban mind két telekkönyvi ingatlanokra nézve a C. I. és 1. alatt Vlájik Gyorgye dregoi haszonélvezeti jogának fenntartása mellett, az ezennel megállapított árverési feltételek mellett elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904 évi január hó 18 napjának d. e. 9 órája zszosány község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60. tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. járásbíróóság mint tkkvi. hatósága.
V.-Hunyadon, 1903 évi október hó 15 napján.

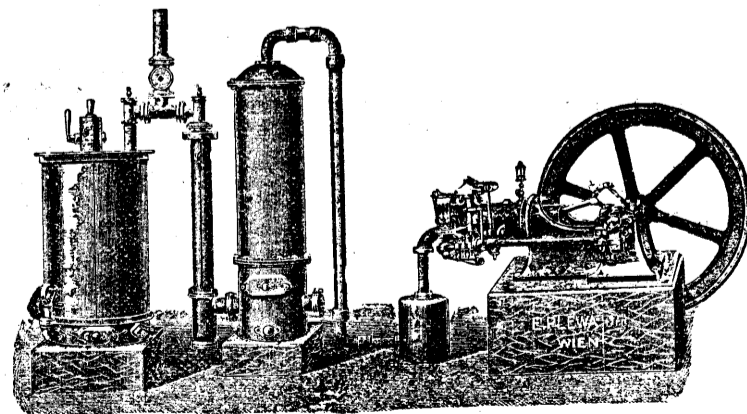
Pisztory,
kir. albiró.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Váci körut 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului E. Plewa, succesorul firmei Brauner și Klasek.

Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor, 2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.

Tot aceiași motoare provăzute cu arangement pentru gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de plată favorabile!

Catalog gratis și franco.

Să primesc reprezentanți solizi în provincie.